

Gemeente Borger - Odoorn

Communicatie en Participatie Duurzaamheid

De communicatie- en participatie-aanpak voor de uitvoeringsagenda
duurzaamheid

MJS05
01-11-2019

Inhoudsopgave

Inleiding	0
Context	1
Duurzaamheid	1
Energietransitie	1
Internet & Social media	1
Vandaag besteld, u kunt nu stemmen	2
Kortom.....	2
De 5B's binnen de context	3
Participatie en de energietransitie	4
Uitgangspunten	4
Van binnen naar buiten.....	5
Van buiten naar binnen.....	5
Wijkplannen / warmtevisie / warmtetransitie	6
Aan de slag	7
Stakeholdersanalyse.....	7
De proceskaart	7
Communicatie	8
Informereren	8
Inspireren	9
Activeren	9
Het communicatiemodel.....	9
.....	9
Monitoring.....	10
De technische cijfers.....	10
Communicatie	10
De omgevingsvisie.....	11
Producten	12

Inleiding

Het coalitieakkoord 'Vertrouwd, 'Vernieuwend, Vooruit 2018-2022' is helder als het gaat om duurzaamheid in de gemeente Borger- Odoorn: 'Duurzaamheid is een *kernthema* in de komende raadsperiode. Als gemeente moeten we aansluiten bij de doelstellingen uit het klimaatverdrag van Parijs. Om de nationale en internationale afspraken na te komen wordt van de gemeente een forse inspanning verwacht. *'Wij zijn ons er van bewust dat wij dit niet alleen kunnen. Daarom willen we samen met alle Drentse overheden, bedrijven, inwoners en overige instanties werken naar een Energieneutraal Drenthe.'*

Daarnaast beschrijft het collegeakkoord de visie op participatie en communicatie: *'Burgerparticipatie krijgt een steeds grotere rol. Een vernieuwde verhouding tussen inwoners en lokale overheid vraagt om veranderende rollen van alle partijen. We willen een volgende stap op de participatieladder zetten. Er wordt uitgegaan van de kracht van inwoners, organisaties en bedrijven. Uiteraard blijf de gemeente waar nodig in beeld. We voeren onze wettelijke taken op doelgerichte en doelmatige wijze uit. Ook verlenen we service op een ondersteunende, coachende manier bij het uitwerken van initiatieven en denken waar nodig mee over het verkrijgen van de benodigde financiële middelen in de vorm van bijvoorbeeld een buurtbegroting.'*

Deze twee uitgangspunten dienen als basis voor de verdere uitwerking van het participatie- en communicatieplan. Een plan wat ondersteunend is aan de uitvoeringsagenda Duurzaamheid 2019-2022.

Daarnaast koppelt dit participatie- en communicatieplan de energietransitie met de omgevingsvisie. Deze twee hebben zoveel met elkaar te maken dat er sprake kan zijn van een verregaande samenwerking tussen de twee programma's.

Context

Onze samenleving is altijd aan verandering onderhevig. Zover niks nieuws onder de zon. Echter nieuw is wel dat een aantal veranderingen nu samenvallen en bijna allemaal, los van elkaar, een grote impact hebben op ons dagelijks leven. Dat vraagt om nieuwe manieren van denken en handelen. Ook voor gemeentelijke organisaties.

Duurzaamheid

We putten als mensheid onze natuurlijke bronnen uit. Het leven dat we nu kennen is niet duurzaam. Steeds duidelijker en vaker worden we geconfronteerd met ons gedrag. De sterke afname van biodiversiteit, de ronduit gevaarlijke afname van het aantal insecten (met de bij als belangrijkste gezicht van die afname) en het steeds minder beschikbaar hebben van natuurlijke bronnen maakt dat we van de komende generaties offers vragen. Minder vlees eten, misschien minder (ver) reizen, minder mobiliteit et cetera. Omdat de aarde letterlijk van iedereen is, vraagt het thema duurzaamheid om een verregaande samenwerking tussen naties (VN en Parijsakkoord), lokale overheden (klimaattafels) en tussen lokale overheden en bewoners, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Gelijkaardige samenwerking is een vereiste.

Energietransitie

Met het uitputten van onze natuurlijke bronnen als olie en gas ontstaat de noodzaak andere vormen van energieopwekking te vinden. Nog naast het feit dat fossiele brandstoffen een enorm negatieve impact hebben op een gezond leefmilieu en dat schone opwek daarmee een absolute noodzaak is. Deze transitie van fossiele naar schone energie heeft een enorme impact op ons dagelijks leven. Van de douche in de ochtend tot de kachel die 's avonds wordt aangezet, van het vervoer van en naar het werk, tot zonder schaamte kunnen vliegen. Ook hier geldt dat de transitie alleen vorm krijgt wanneer partijen kiezen voor een verregaande samenwerking.

Internet & Social media

Het internet kende de afgelopen jaren een grote invloed op ons leven. Ideeën stromen vrijelijk over de gehele wereld. Het internet was niet alleen 'disruptive' voor de markt met partijen als Spotify, Uber en Airbnb maar heeft actief bijgedragen aan een samenleving met minder verzuiling. De oude politieke partijen staan onder grote druk. De versplintering van de politiek is een feit. Links en rechts versmelten tot thema's waarbinnen verschillende politieke ideologieën versmelten. Links en rechts bestaan niet meer. Daarnaast hebben mensen iedere dag, zeven dagen in de week, vierentwintig uur per dag toegang tot nieuws, informatie en worden daardoor mondiger. Het delen van een mening was nog nooit zo makkelijk. Net als het organiseren van belangengroepen. Ook in Borger-Odoorn zien we deze ontwikkeling en merken we dat voor- en tegenstanders zich goed en snel kunnen organiseren.

Vandaag besteld, u kunt nu stemmen

De inwoner van Nederland woont in een land waarin producten besteld voor 22:00 uur de volgende dag op de mat liggen. Waarbij stemmen op een zanger of zangeres dezelfde avond live tijdens een uitzending kan door een sms te sturen. Het aanvragen van een paspoort kost een week en stemmen mag eens in de vier jaar. De wereld van nu staat in schril contrast met de dienstverlening van de overheid. Om van toegevoegde waarde te kunnen blijven is het belangrijk in verbinding te blijven.

Kortom

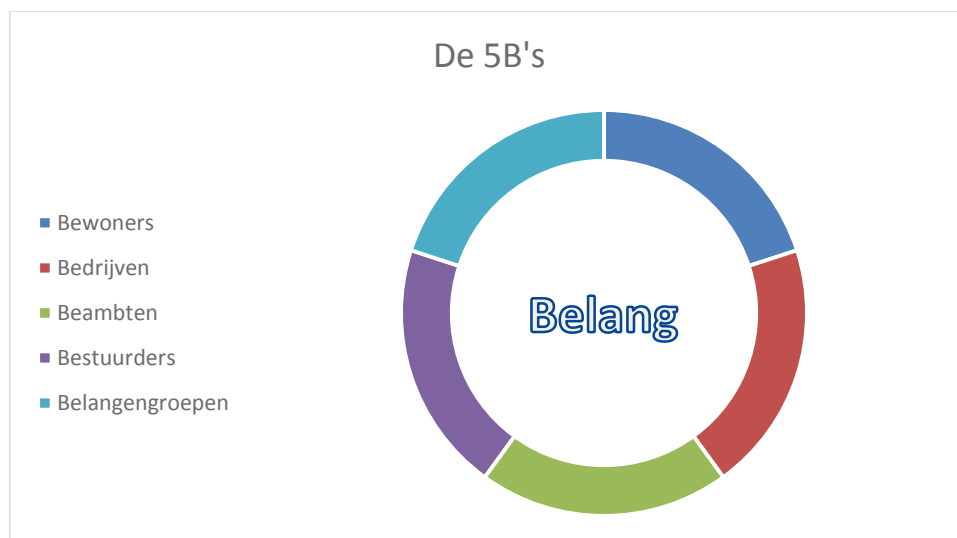
In een wereld waarin de toekomst al begonnen is en morgen anders is dan gisteren is het noodzaak onze gemeentelijke organisatie te maken tot een flexibele netwerkorganisatie die in staat is om in co-creatie als gelijkwaardig partner te werken aan de verschillende transitie's in de samenleving.

De 5B's binnen de context

In een gemeente geven **bewoners**, **bedrijven**, **beambten**, **bestuurders** en **belanghebbenden** met elkaar de samenleving vorm. Soms aangevuld met twee andere B's: de **bollebozen** (studenten) en **bezoekers** (toerisme).

Afhankelijk van het thema en de context spelen de partijen in meer of mindere mate een rol. Over het algemeen moeten de belangen tussen de B's iedere keer worden gewogen ten opzichte van elkaar. De B's zijn, logischerwijze, allemaal bezig met eigen belang. Belangen die soms haaks staan op elkaar, soms versterken ze elkaar of ze kunnen leiden tot niet voorziene allianties in de samenleving.

De gemeente Borger-Odoorn is zich bewust van het feit dat ze een gelijkwaardig onderdeel is van die samenleving en als bestuurders en beambten dus in verbinding staan met de bewoners, bedrijven en belangengroepen.

We betrekken de 5B's zo snel als kan bij de plan- en beleidsvorming van de gemeente. Dit is geheel in lijn met de geest van de omgevingswet en praktisch gezien de enige manier om de energietransitie vorm te geven. Immers zonder de andere B's komen de beambten en bestuurders nergens. In onze communicatie nemen we steeds alle 5 de B's mee en passen we onze communicatie aan naar de doelgroep.

Participatie en de energietransitie

Participatie binnen een thema als de energietransitie is niet anders dan binnen andere domeinen zoals het sociaal domein of ruimtelijke ontwikkeling. Toch vraagt de energietransitie om extra aandacht. Het onderwerp is complex en vraagt veel uitleg. De transitie kent verschillende componenten: techniek, financiën, effect op de buitenruimte en een grote invloed op het dagelijks leven. Daarom is nadenken over een effectieve communicatie/participatiestrategie op het gebied van de energietransitie, aanvullend op de gemeentelijke participatiestrategie, noodzaak. Daarbij gaan we allereerst uit van een paar belangrijke uitgangspunten:

Uitgangspunten

Actief in gesprek: We gaan actief in gesprek met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. We werken van buiten naar binnen. Met elkaar maken we beleid, bepalen we de haalbaarheid van de gezamenlijke ambities en is er een constante afstemming over proces en resultaat;

Richting en ruimte: Het is belangrijk om realistische verwachtingen te scheppen. Het moet voor iedereen helder zijn waar ze wat van kunnen vinden en wat er met de uitkomsten wordt gedaan. We zorgen dat iedere keer helder is wie welke rol op welk moment in het proces heeft. Dit denken introduceren we niet alleen binnen de gemeentelijke organisatie, maar voor de hele samenleving. We bieden een model (richting) waarbinnen alle partijen iedere keer opnieuw rol, taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden kunnen vaststellen;

Iedereen die dat wil, moet mee kunnen doen: We zetten een brede mix aan interactieve, innovatieve middelen in, online én offline. Zo kan iedereen reageren op een manier en moment dat het hem of haar uitkomt. We zorgen ervoor dat alle belangen in Borger - Odoorn zichtbaar worden en vertegenwoordigd zijn;

Inzicht in het proces: Mensen worden graag vanaf de start betrokken. Ze willen graag tijdens het hele proces op de hoogte blijven en inzicht hebben in het proces. We zijn daarom steeds duidelijk over de stappen die we zetten en de manier waarop mensen worden betrokken. We dragen zorg voor inzicht door on- en offline middelen te vinden die op ieder moment te benaderen zijn voor de laatste stand van zaken;

Flexibele aanpak: We plannen processen en projecten vooraf. Tijdens de uitvoering blijven we echter flexibel. Werken in een netwerksamenleving vraagt om die flexibiliteit. Deze flexibiliteit geldt overigens niet voor de beloften die we doen. Om misverstanden tussen partijen te voorkomen en te bouwen aan vertrouwen, veranderen we niet zomaar tussentijds de kaders en spelregels;

Gericht op ontwikkeling: Participatie vraagt om lerend vermogen. Iedere keer weer moeten we open staan voor de ideeën, wensen en eisen van de ander. We doen iets, wat nog niet eerder is gedaan. Dat vraagt om een nieuwsgierige houding, de wil om constant te leren. Van bewoners, bedrijfsleven, ambtenaar en bestuurder.

Aantrekkelijke producten: We maken creatieve (eind)producten waarvan de vorm bijdraagt aan de realisatie van onze doelen. Deze producten zijn een uitnodiging aan bewoners, ondernemers, partners en de gemeentelijke organisatie om mee te doen en initiatieven te nemen die invulling geven aan de gedeelde ambities. Inhoud en vorm versterken elkaar. We werken bij de totstandkoming van de (eind)producten zoveel mogelijk samen met lokale ondernemers en partners van de gemeente;

Een betrokken bestuur: In onze processen geven we het bestuur (college & raad) constant een actieve rol. De raad als volksvertegenwoordiger, controleur van het college en als inwoner van de gemeente. Het college als initiatiefrijke, wetgevende partij. Zij zijn het constante klankbord en de uitgesproken ambassadeurs van de energietransitie;

De participatieaanpak energietransitie in Borger - Odoorn kent drie fasen:

1. Van binnen naar buiten;
2. Van buiten naar binnen;
3. Met elkaar aan de slag.

Van binnen naar buiten

Een gemeente kent meerdere rollen binnen dezelfde thema's. Zo kan ze facilitator of aanjager zijn, maar ook toezichthouder en handhaver. Ze heeft de beschikking middels wet- en regelgeving te dwingen of door subsidies te verleiden. Om in partnerschap met bewoners, bedrijven en belanghebbenden de energietransitie vorm te geven, is het noodzaak dat de gemeentelijke organisatie en haar bestuur bekend is met de grondhouding van waaruit ze opereert en inzicht heeft in de verschillende rollen en wanneer deze worden ingezet. De gemeentelijke organisatie moet 'klaar zijn' om naar buiten te gaan. Eén van de uitgangspunten van de participatie- en communicatieaanpak is een betrokken bestuur. Met hun werken we de participatiebalans (een online tool) uit en bepalen zo de grondhouding van de gemeente binnen de energietransitie. Binnen de ambtelijke organisatie introduceren we de denk en doe mee campagne Energietransitie en gebruiken deze campagne om door de gehele organisatie heen workshops te geven en zo de ambtenaren mee te nemen in de grondhouding van de gemeente en de uitgangspunten van het programma voor duurzaamheid.

Van buiten naar binnen

Met een gemeentelijke organisatie die er klaar voor is, met een bestuur dat weet hoe de participatiebalans uitvalt en de communicatie georganiseerd, is het tijd om naar buiten te gaan. Voor de inwoners en bedrijven geldt dat we een 'denk en doe mee' campagne introduceren en dat de verantwoordelijk wethouder start met een roadshow langs de verschillende kernen en wijken met de boodschap: 'Dit is waarom de energietransitie er is, dit is hoe wij, als bestuur, erin staan en we gaan graag een partnerschap aan met de inwoners en bedrijven van deze gemeente.' Dit partnerschap geven we in de maanden erna vorm. Door het gesprek aan te gaan over het gesprek. Hoe willen we samenwerken? Wat vinden we belangrijk? Welke (werk)afspraken maken we met elkaar?

We gaan op zoek naar de ambassadeurs in de gemeente. Wie zijn er al actief? Wie speelt een leidende rol in de transitie? En hoe kunnen we deze mensen verder ondersteunen?

Op ambtelijk niveau sluit de gemeente een aantal *allianties* met belangrijke stakeholders als de netbeheerders, energieleveranciers, woningcorporaties en verenigingen van eigenaren. Binnen deze allianties maken we (ook) werkafspraken. Deze allianties geven de komende jaren de warmteplannen per wijk vorm en zetten we in om de energietransitie verder te brengen.

Wijkplannen / warmtevisie / warmtetransitie

Speciale aandacht vraagt het maken van de wijkactieplannen met betrekking tot de warmtevraag en het aardgasloos maken van de gebouwde omgeving. Deze complexe uitdaging kan alleen gerealiseerd worden met goed werkende allianties, een duidelijke rolverdeling tussen de verschillende partijen en verloopt het best als de wijkactieplannen in co-creatie met bewoners en bedrijven worden gemaakt. Ook hier gelden de uitgangspunten voor de aanpak:

- Iedereen die mee wil doen, moet kunnen meedoen;
- We gaan actief in gesprek;
- Het is duidelijk welke richting en ruimte er is;
- We gaan als gelijkwaardige partners met elkaar in gesprek;
- We maken gebruik van de gevormde allianties;
- We zetten het platform in als communicatiemiddel;
- We zetten online- en offlinemiddelen in;
- We dragen zorg voor een inzichtelijk en transparant proces;
- We monitoren wat we doen: halen we onze resultaten?

Van binnen naar buiten

Het verdient aanbeveling om bij de vorming van de wijkactieplannen eerst van binnen naar buiten te denken. Het vraagstuk is zo complex dat het vraagt om denken in scenario's. Per wijk kan dan gekeken worden naar wat de best technische oplossing (en meest wenselijke) is tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten en welk alternatief er eventueel is voor een wijk. Deze scenario's komen tot stand door alle betrokken partijen (gemeente RO & Energie, woningcorporatie, netbeheer, energieleverancier, huurdersvereniging en/of verenigingen van eigenaren) met elkaar te laten werken aan een 'Wijkactieplan Warmte'. Vervolgens kunnen alle plannen naast elkaar worden gelegd om een voorstelplanning te maken. Pas dan verdient het aanbeveling om naar buiten te gaan en per wijk de verschillende scenario's neer te leggen. Ondertussen zorgen we uiteraard wel voor een helder en transparant proces: we vertellen wat we doen en waarom we het op deze manier doen. De inwoners kennen de aanpak, worden op de hoogte gehouden en worden dus niet verrast op het moment dat de scenario's worden geïntroduceerd.

Buurtambassadeurs/ energiecoaches

In iedere wijk zoeken we buurtambassadeurs. Inwoners die voor de buurt of wijk als contactpersoon willen fungeren voor vragen, opmerkingen en suggesties. Deze mensen zijn de aanjager in de wijk. Inspirerende en activerende persoonlijkheden die intrinsiek gemotiveerd vinden dat we met elkaar met energie aan de slag moeten. Deze ambassadeurs geven we de middelen (flyers, brochures, rolodex, et cetera) en leiden we op om op een goede manier het gesprek aan te gaan. De training/opleiding is van zo'n kwaliteit dat de verkregen inzichten ook op andere gebieden (werk, verenigingsleven) ingezet kunnen worden. Eén keer per jaar bedanken we de ambassadeurs voor hun inzet en toewijding. Hiermee creëren we een actieve groep bewoners die vanuit zichzelf en niet vanuit de gemeente communiceren.

Aan de slag

Wanneer je informeert, inspireert en activeert en duidelijk het partnerschap aangaat om met elkaar, in co-creatie, de energietransitie vorm te geven, is het wachten op initiatieven vanuit de samenleving. Om het vertrouwen in het participatief proces binnen de energietransitie te behouden, is het zaak om als samenleving goed om te kunnen gaan met die initiatieven. We richten naar bestaande voorbeelden als Almere, Landsgraaf en Hof van Twente een model in wat maakt dat de samenleving aan de slag kan met lokale, niet commerciële initiatieven op het gebied van de energietransitie. Dit model kan desgewenst ook ingezet worden op andere thema's als de transformatie in het sociaal domein of op het gebied van de programma's voortvloeiend uit de omgevingswet. Zo slaat de organisatie meerdere vliegen in één klap.

Stakeholdersanalyse

We stellen een stakeholdersanalyse op ten aanzien van de energietransitie. Welke belangengroepen spelen een rol? Welk belang hebben ze? Welke allianties zijn te vormen tussen de verschillende belanghebbenden?

De stakeholdersanalyse gebruiken we keer op keer als we een participatief proces starten. We maken inzichtelijk wie in het proces welke rol speelt en welk belang heeft en koppelen daaraan de gewenste communicatiestrategie.

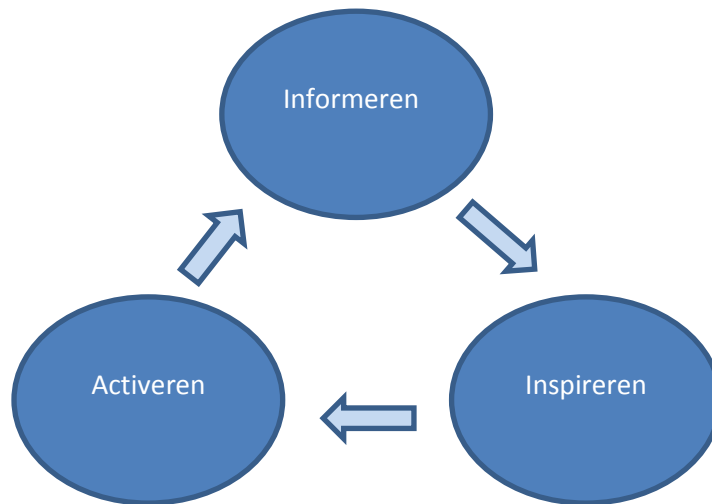
De proceskaart

We ontwikkelen een proceskaart. Een checklist waarop we, voor we een proces starten, het doel van het proces beschrijven, de stakeholders inventariseren, de belangen beschrijven en de gewenste communicatie koppelen. De proceskaart blijft het hele proces beschikbaar als checklist; 'hebben we de goede dingen gedaan?' Draagvlak is lastig te organiseren en welk draagvlak weegt zwaarder? De proceskaart biedt het college en de raad de mogelijkheid te controleren of een proces goed is verlopen. Hebben we iedereen gesproken? En wie hebben we gesproken? Hoe zijn belangen tegen elkaar afgewogen? Een zorgvuldig doorlopen proces maakt besluitvorming makkelijker en voorkomt draagvlakdiscussies.

Communicatie

In Borger-Odoorn werken we met een drietrappencirkel in onze communicatie:

- We Informeren;
- We Inspireren;
- We Activeren.

Informeren

Waarom werken we met elkaar aan de energietransitie? Wat is een energietransitie eigenlijk? Wat is klimaatadaptatie en wat kun jij als bewoner of bedrijf doen? Hoe ver staan we als gemeente? Halen we onze doelstellingen? Wie is waarvoor verantwoordelijk? Op verschillende niveaus is gedurende de gehele transitie heel veel te vertellen:

- *The why*: We informeren over 'waarom doen we wat we doen?'. We blijven daarbij weg van de 'moeilijke' discussies en gaan op zoek naar wat ons gemeenschappelijk verbindt: een gezonde leefomgeving, een innoverende gemeente, nieuwe kansen op de arbeidsmarkt, een sterke, lokaal georganiseerde samenleving die klaar is voor de toekomst;
- *Proces*: We informeren over het proces. Waar staan we? Wat hebben we gedaan en wat gaan we nog doen? Wat doen we met de uitkomsten van bijvoorbeeld een bewonersavond?
- *Programma*: Halen we onze doelstellingen? Los van het proces kunnen we het programma monitoren en verschaffen we informatie over het verloop van het programma. Hoeveel schone energie wekken we op? Wat hebben we bespaard aan CO2? Hoeveel hebben we nog te gaan? Door onafhankelijk en op basis van feiten te communiceren zorgen we dat iedereen op ieder moment dezelfde informatie heeft;
- *Techniek*: We verschaffen onafhankelijke informatie over verschillende in te zetten technieken. De gemeente heeft immers geen commercieel belang;
- *Activiteiten*: In de samenleving gebeurt veel op het gebied van de energietransitie. Lokale energiecoöperaties, de actieve agrarische bedrijven, bewoners die met elkaar een wijk verduurzamen. De gemeente informeert over deze initiatieven. Maakt ze zichtbaar en legt zo verbanden tussen de verschillende initiatieven vanuit de samenleving.

Inspireren

De energietransitie is complex. Op meerdere niveaus en op meerdere thema's heeft ze een grote invloed op ons leven. Dat kan voor veel mensen leiden naar een afwachtende houding: 'eerst maar eens zien waar het allemaal heen gaat' of zelfs een negatieve houding: 'Het gaat toch niet lukken'. Het is daarom zaak mensen te inspireren. De voorbeelden te laten zien van mensen die wel stappen nemen en wat dat oplevert. Dat kan lokaal en kleinschalig: Het organiseren van een energieroute waarbij inwoners aan elkaar vertellen welke stappen ze hebben genomen op het gebied van isolatie, de aanschaf van een warmtepomp of het plaatsen van zonnepanelen. Maar een excursie naar Duitsland om te zien hoe een heel dorp energieneutraal werd, behoort ook tot de mogelijkheden. Boodschap: doen levert energie op, bespaart kosten en maakt de wereld mooier. Het kan wel!

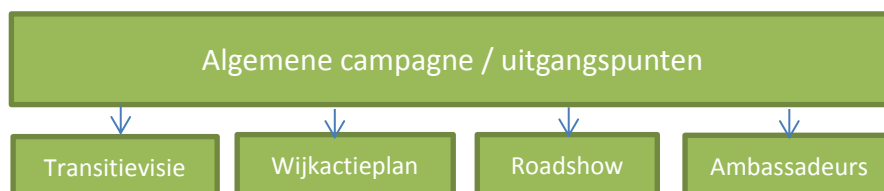
Activeren

Met de juiste informatie en de inspirerende voorbeelden op zak, is het zaak de samenleving te verleiden actie te ondernemen. De gemeente jaagt aan en faciliteert. Die bewoners en bedrijven die actie (willen) ondernemen, maken we het zo makkelijk mogelijk. Door ze op de goede plek de juiste informatie te bieden. Door helderheid te verschaffen over eventuele subsidiemogelijkheden of door advies te geven over de verschillende mogelijkheden of te benaderen partijen. Denk mee! Doe mee! Bespaar! Isoleer!

Uit het rekenkamerrapport Duurzame ontwikkeling - Citaslow

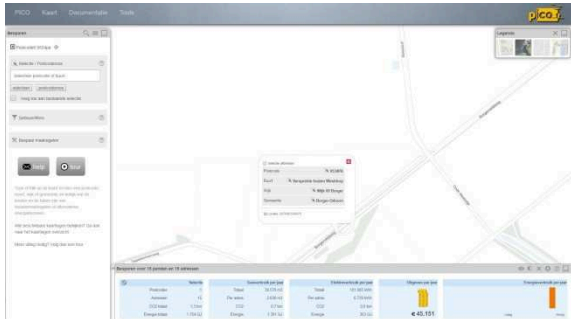
Het is tegelijkertijd ook duidelijk dat de gemeente voor het realiseren van veel duurzaamheidsdoelstellingen (zoals CO2-reductie) voor een groot deel afhankelijk is van inwoners en ondernemers. De kunst is om anderen zover te krijgen maatregelen te nemen, bijvoorbeeld aan hun woning, in hun tuin, in hun bedrijf etc. Het zwaartepunt moet in die zin meer bij de gemeenschap en de mensen liggen. De rol van de gemeente is dan *informer*, *faciliteren* en *stimuleren* van de gemeenschap.

Het communicatiemodel

Monitoring

We zijn druk met de energietransitie. Er gebeurt veel. Maar doen we wel de juiste dingen? Neemt de

opwek van schone energie toe? Neemt het aantal geïsoleerde huizen toe? Het zijn vragen die mensen krijgen als je in partnerschap met elkaar aan de slag wilt met de transitie. Ook op het gebied van participatie en communicatie is het belangrijk een vinger aan de pols te houden.

De technische cijfers

We richten een dashboard in dat mensen kunnen volgen. Hoeveel schone opwek hebben we? Wat hebben we bespaard? Hoeveel m2 zon hebben we gerealiseerd? Besparen we CO2 en hoeveel dan? Dit dashboard kunnen we samen met de stakeholders in onze allianties vormgeven. Hun kennis is onontbeerlijk in dit proces. Tegelijkertijd verschaft het dashboard ook inzicht in de acties die ze zelf ondernemen.

Communicatie

Ieder jaar onderzoeken we weer:

1. Wat mensen feitelijk weten;
2. Wat de grondhouding is van mensen ten opzichte van de transitie;
3. Hoe mensen de communicatie en participatie waarderen.

De omgevingsvisie

De omgevingsvisie is een strategische visie voor de lange termijn voor de gehele fysieke leefomgeving. De omgevingsvisie heeft betrekking op alle terreinen van de leefomgeving. Een omgevingsvisie gaat in op de samenhang tussen ruimte, water, milieu, natuur, landschap, verkeer en vervoer, infrastructuur en cultureel erfgoed.

Het schrijven van deze visie, zo is de verwachting vanuit het rijk, gebeurt samen met de bewoners, bedrijven en belanghebbenden binnen een gemeente.

De energietransitie heeft invloed op de fysieke leefomgeving en raakt bijna ieder onderdeel binnen de omgevingsvisie: ruimte, water, milieu, natuur, landschap, verkeer en vervoer. Binnen de energietransitie moet een Transitievisie Warmte worden opgeleverd met daarbij wijkuitvoeringsplannen.

Combineren is hier het sleutelwoord.

Als de roadshows starten kan tegelijkertijd worden uitgelegd wat de omgevingswet is en hoe de omgevingsvisie binnen die wet valt. Hoe de energietransitie invloed heeft op de fysieke leefomgeving en daarom (mede)bepalend is voor de omgevingsvisie. Tegelijkertijd met het opstellen van de Transitievisie Warmte kan ook, in samenspraak met bewoners, bedrijven en belanghebbenden, de omgevingsvisie worden vormgegeven. En met het opstellen van de wijkactieplannen kunnen de omgevingsplannen worden gemaakt.

Zo ontstaat integraal beleid, is er synergie tussen de programma's en belasten we de B's in onze samenleving zo min mogelijk, met zoveel mogelijk resultaat.

De participatie- en communicatiestrategie van de energietransitie kan zo ingezet worden voor de omgevingsvisie en visa versa.

Participatie in de omgevingsvisie

De wetgever vindt het belangrijk dat burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties invloed kunnen uitoefenen op de omgevingsvisie.

Heeft een overheid een omgevingsvisie gemaakt? Dan moet daarin staan hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere bestuursorganen bij de voorbereiding betrokken zijn. En wat de resultaten daarvan zijn. Deze motiveringsplicht is geregeld in artikel 10.7 van het Omgevingsbesluit.

Producten

<p>Productnummer C1</p> <p>Start aug-19</p> <p>Gereed dec-19</p> <p>Verantwoordelijk Projectteam D</p> <p>Uitvoer projectteam D</p>	<p>Omschrijving: Stakeholdersanalyse</p> <p>We inventariseren welke partijen zich bezig houden binnen Borger-Odoorn en binnen de RES met de energietransitie. Daarbij beschrijven we de verschillende belangen, het gewenste type communicatie. De analyse zetten we iedere keer in bij het bepalen van de communicatie (Transitievisie Warmte, wijkuitvoeringsplannen) en we delen de analyse met het team Omgevingswet/visie. De stakeholdersanalyse bestaat uit schematisch overzicht aan partijen. Het projectteam Duurzaamheid analyseert en legt vast.</p>
<p>Productnummer C2</p> <p>Start aug-19</p> <p>Gereed sep-19</p> <p>Verantwoordelijk Projectteam D</p> <p>Uitvoer Communicatie/Omgevingsvisie</p>	<p>Omschrijving: Proceskaart</p> <p>Team communicatie stelt samen met communicatie/participatie omgevingsvisie een proceskaart op. Deze 'checklist' beschrijft het doel van het participatieproces welke bewoners, bedrijven, beambten, bestuurders en belanghebbenden erbij betrokken zijn. Welke doelgroep welke vorm van communicatie met zich meebrengt en beschrijft de verschillende processtappen.</p>

<p>Productnummer C3</p> <p>Start Feb 2020</p> <p>Gereed feb-2020</p> <p>Verantwoordelijk Projectteam D</p> <p>Uitvoer Marcel Jongmans</p>	<p>Omschrijving: Participatiebalans</p> <p>Met het college en de raad vullen we met elkaar de participatiebalans in. Deze balans geeft inzicht in de manier waarop college en raad 'in de wedstrijd zitten' als het gaat om participatie. Welke ruimte&richting is er? De participatiebalans is een online tool met stellingen die, na invullen, een grafiek oplevert. De grondhouding van college en raad maakt het voor communicatie makkelijker om de proceskaart in te vullen en kan zo beter bepalen wat, binnen de verschillende thema's, de communicatiestrategie is.</p>
--	---

<p>Productnummer C4</p> <p>Start Jan 2020</p> <p>Gereed 2020</p> <p>Verantwoordelijk Projectteam D</p> <p>Uitvoer Wethouder/ Marcel Jongmans Communicatie</p>	<p>Omschrijving: Interne Roadshow</p> <p>We maken de collega's bewust van hun rol binnen de energietransitie en klimaatadaptatie. Wat kunnen we als organisatie doen? Wat kunnen we als collega's doen? En wat kan je thuis doen? Waarom is het belangrijk? Welke doelen willen we er mee halen? Neem het mee in je dagelijkse werkzaamheden. Koop duurzaam in, verduurzaam maatschappelijke & gemeentelijk vastgoed. Denk na over het maaien. Welke materialen gebruik je binnen onderhoud van infrastructuur. De interne roadshow maakt mensen bewust.</p>
--	---

<p>Productnummer C5</p> <p>Start jan-2020</p> <p>Gereed 2022</p> <p>Verantwoordelijk Projectteam D</p> <p>Uitvoer Carenza*</p>	<p>Omschrijving: Campagne</p> <p>We werken een campagnestrategie en campagne uit die de komende drie jaar inzetbaar is. We hangen de volledige duurzaamheidscommunicatie op aan deze campagne. Beeldmerk, huisstijl et cetera combineren we zoveel mogelijk met de uitingen benodigd voor de omgevingsvisie en we onderzoeken of we e.e.a kunnen combineren met Coevorden en Emmen, dan wel op regionaal niveau e.e.a. kunnen combineren. Hiermee delen we kosten en kunnen we gebruik maken van schaalvoordelen (print, inkoop enzovoort).</p>
---	--

<p>Productnummer C6</p> <p>Start jan-2020</p> <p>Gereed Feb 2020</p> <p>Verantwoordelijk Projectteam D</p> <p>Uitvoer Communicatie</p>	<p>Omschrijving: Flyers brochures ambassadeurs</p> <p>Ten behoeve van de (wijk)ambassadeurs/energiecoaches werken we het verhaal van de energietransitie en klimaatadaptatie uit. Dit verhaal kunnen ze gebruiken om hun buurt- en medebewoners te overtuigen vooral mee te doen en actie te ondernemen. We voorzien ze van goede informatie/flyers/brochures die ze kunnen uitdelen in de wijk/buurt en ondersteunen ze met de algemene campagne (C4)</p>
---	---

<p>Productnummer C7</p> <p>Start Jan -2020</p> <p>Gereed 2022</p> <p>Verantwoordelijk Projectteam D</p> <p>Uitvoer Wethouder/Communicatie/Project team duurzaamheid/omgevingsvisie</p>	<p>Omschrijving: Externe roadshow</p> <p>We gaan de kernen/buurtten en wijken in. We leggen de bewoners en aanwezige bedrijven uit wat we de komende jaren gaan doen als het gaat om de energietransitie (van het aardgas af, verduurzamen, transitievisie warmte en wijkuitvoeringsplannen. Wat we gaan doen aan klimaatadaptatie en waar mensen hun informatie kunnen vinden. Deze roadshow combineren we met het opstellen van de omgevingsvisie. We leggen uit wat de omgevingsvisie is, wat we willen ophalen en wat het doel is.</p>
---	---

<p>Productnummer C8</p> <p>Start feb-20</p> <p>Gereed feb-20</p> <p>Verantwoordelijk Projectteam D</p> <p>Uitvoer Communicatie / Enquêtebureau</p>	<p>Omschrijving: Enquête</p> <p>We checken onder de bewoners, bedrijven en belanghebbenden de stand van zaken als het gaat om de twee onderwerpen energietransitie en klimaatadaptatie. Hiermee hebben we in januari 2020 een nulmeting en kunnen we de overige jaren checken (plan-do-check-act) of onze communicatie effectief is en de wijze waarop we de participatie vormgeven gewaardeerd wordt.</p>
---	---

<p>Productnummer C9</p> <p>Start jan-21</p> <p>Gereed dec-21</p> <p>Verantwoordelijk Projectteam D</p> <p>Uitvoer Projectteam D</p>	<p>Omschrijving: Wijk uitvoeringsplannen</p> <p>Nu de Transitievisie Warmte gestalte heeft gekregen en we een aantal scenario's hebben kunnen uitwerken, kunnen we per wijk/buurt met bewoners aan de slag om daadwerkelijk van het aardgas af te kunnen.</p>
--	--